

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ на год. 4 ф.,
на по године 2 ф.За АУСТРО-УГАРСКУ БОС-
НУ и ХЕРЦЕГОВИНУ на год.
6 ф., на по год. 3 ф.За све остале земље годишње
20 фран. у злату, на по године
10 фран. у злату.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата шаље се поштом
упутницом непосредно админи-
страцији „Гласа Црногорца“ на
Цетиње, или отправитиштва по-
штом на коју драго пошту, а
коме је наручије, г. Перу Рама-
новићу, к. п. агенту у Котор.
Дописи се шаљу уредништву.
Рукописи се не враћају.За огласе плаћа се: за сваку
ријеч или за број од пет ријеч-
а по 3 новчића на први пут, а
за сваки даљи пут по 2 новч.

ДВОРСКЕ И ДИПЛОМАТСКЕ ВИЈЕСТИ.

— Његово Краљевско Височаш-
тво Господар отпутовао је ономадње
са пратњом на Ријеку.

— Његово Височаштво Кијаз
Мирко стигао је јучер с Ријеке на
Цетиње.

— Г. Кенеди, министар Велике
Британије, стигао је ономадње из
иностраништва на своје мјесто.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

Цетиње, 19 јануара.

Промјена на енглеском престолу, у данашњим политичким приликама, с разлогом даје повода разним пагађањима, тим више, што је нови Краљ, као престолонаследник, далеко стојао од политике, те се о његовим погледима на данашњи положај ништа становито не зна. Међу тим „Петроградске Вједомости“ о новоме Краљу овако пишу: „Двадесети вијек отпочиње Едуардом VII. Њему је шездесета од рођења, и нико не зна какво ће бити ново краљевање. Између осталог, француска штампа скептична је према њему. Али је трудно схватити, на чему се оснива тај скептицизам. Напротив постоје знаци, из којих се јасно види, како се министарство Солзберијево и сва коалиција, која је створила савремену војено-политичку кризу, по осјећа сасвим добро и предвиђа неповољан свршетак својих часовитих успјеха. Сво држање Солзберијева министарства посљедњих дана болести Краљице Викторије падало је у очи. Као да се било пегдје притајало, и ма да је министар унутрашњих дјела по закону био обавезан да буде присутан концију Краљичину, ипак није био у Осборну. Исто тако и министар пресједник маркиз Солзбери, под изговором болести, предпоставио је дома остати. О министру Чемберлену не треба ни говорити, он се претворно у невидио. То се тумачи прије свега пеналношћу катастрофе, а особито забринутост министара о својој судбини. И ако нови Краљ, по вијестима из Лондона, намјерава оставити садашње министарство на влади, али се не зна дали на дуго. Веома је вјероватно, да је то привремена мјера, и да ће Краљ Едуард VII. првом приликом повјерити састав новог министарства лорду Розберију или ком другом представнику либералне странке, па и ако би ради тога требало пријећи распусти доње куће и новим изборима. Симпатије новог Краља према Француској и дијелом према Русији познате су довољно, да се о њима може говорити. Против тога могло би се опазити, да се у међународној политици владе не руководе симпатијама, него интересима, а уз то, да у Инглеској, земљи по превасходству парламентарној и конституционалној, лична воља Краљева уступа пред вољом парламента. Ипак, трудно се може безусловно сагласити с тим погледом. Наравно, да интереси играју главну улогу у међународној политици, али отуд не сlijеди да не

треба рачунати симпатијама, што најбоље потврђује руско-француски савез. Осим тога мишљење о безличности Краљевске власти у Инглеској не само да је преувеличано него и управо неистинито. У Инглеској, као и у другим монархичним државама, руковођење спољне политике јесте преимућство монарха. Парламенат, по самој природи питања спољне политике, не може се у њима мијешати. Од времена до времена парламенат може тражити објашњења, која му се и дају с разним примједбама и у више или мање фрагментарном облику. Довршени преговори се печатају у Плавним Књигама и подносе се парламенту већ пошто су изјављени еполитичке реформе достигнуте. За то нови енглески Краљ није везан политиком, које се до сада држало министарство Солзберијево. У тој области он је сасвим слободан, јер се она тиче само извршујуће власти.“ Тако петроградски лист пише у опште о престолојој спољној политици новог Краља; а особено о јужно афричкој политици овако наставља: „Публицисти, више или мање лицемерно расуђујући о државном достојанству и части Инглеске, доказују, да нови Краљ не може ни прекинути рат, ни пристати на међународни арбитраж. Али је ствар у томе, како гледати на достојанство и част државе. Ако ће се продужење незгодниг и понижавајућег рата сматрати непријемним условом уздржања достојанства државе, онда о миру, наравно, није ни мислити. Али здраво схваћање државних интереса захтјева сасвим другу политику, коју не усвољава ђуд каквог Чемберлена или жедних акционера Шартеред Компаније, него други виши погледи. Још г. 1899 неки њемачки листови, особито они, који су под сумњом, да примају субвенцију од Сесила Родса, протресали су питање: дали би Инглеска пала на троћестепену државу, ако се лиши својих области у јужној Африци? У томе случају, по тим листовима, његове посљедице биле би погубне за Њемачку, а само би користиле Француској у Русији. Ова разматрања је умјесно сада испитати, кад је инглеска влада дошла до грозне дилеме: или продужити рат и тим наносити удар за ударом части и достојанству државе, или привољети се на уступке и тим претрпјети уштрб у својој гордост. Разумије се, требало би бирати од два зла мање. Посљедњег доба напустила је стварна промјена у расположењу инглеског јавног мишљења. Већ се чују ауторитативни гласови, да се приступи компромису, не губећи времена. Поводом смрти Краљице Викторије ови гласови треба да добију већу цијену. Не разликује се узалуд гласови, да је и лорд Роберте на аудјенцији код Краљице уочи самог дана, кад се разболела, савјетовао Краљицу, да прекине ратовање. Ново Краљевање почиње под уплив мисли о неопходности завршетка рата. Од воље Едуарда VII. зависи да се та мисао оствари. Рјешавање тога питања неће се дуго чекати.“

Тако угледни петроградски лист са повјерењем предусријета новог инглеског Краља и у питању јужно-

афричком, и, што је за нас још важније, у питању уопште будуће инглеске спољне политике, што ми са задовољством биљежимо.

ДВЕСТОГОДИШЊИЦА ПРУСКЕ КРАЉЕВИНЕ.

(По „Петроград. Вједомостима.“)

У Берлину је прошле недјеље отпочета па сирћу инглеске Краљице прекипута прослава двјестогодишњице пруске Краљевине, која је наших дана успјела, да уједини све многобројне њемачке мале и велике државе, и да се прогласи њемачком царевином; па ни то јој није доста, него још тежи за свјетским првенством.

У XVII. вијеку спојила се бранденбургска са пруским војводством. Ове двије државице воде поријекло из средњег вијека, када није било ни помена о данашњој хохенцолернској династији. И Бранденбург и Прусија предначили су у борби њемачког народа са словенским. Данашња Прусија заузима оне просторе на ријекама Лаби (Елби) и Одру (Одери), које је некад заузимало кроз неколико вјекова велико словенско племе — Венди.

У Бранденбургу је била у XII. вијеку знаменита династија Ашеренбена, прозвана Аскаријском и Асканијском. Први од маркграфа Албрехт, прозвани Медвјед, прославио се легендарним подвизима, и учествовао у крстоносном походу, проповиједаном св. Бернардом против незнабожних Венда.

Трудни су били први кораци ове бранденбуршке државе, основане на обалама Лабе, на равном, ниском, ничим не узвиђеном простору. Само су срећне прилике помогле малом маркграфу. У половини XIII вијека света римска царевина пала је у борби са папством. Настала је влада феудалне анархије. Још прије пада царевине нестало је и саксонског војводства, највећег непријатеља Бранденбурга. Бранденбуршки маркграф успјели да савладају силу и другог свога непријатеља — архиепископства магдебуршког, и у брзо постадоше главном њемачком предстравом против Скандинаваца и Словена. Особито им је било трудно борити се против мале али храбре Данске, у којој је било XII. и XIII. стољећа неколико државних и прегалачких владара. Тако је Бранденбург остао и у даљем свом развоју *војеном државом*, која се проширила на рачун својих сусједа.

Пруско војводство такођер није било у почетку насељено Њемцима него Литовцима и Финицима, па је пало у руке њемачког ордена мачоносаца. Овај знаменити орден, поше Папа и Царева, последица ејајног и силног периода цијетања, завршио је, потпаивши под власт Пољске. У доба реформације орден је прешао из католицизма у лутеранство, и тада је опет процијетао као пруско војводство. Велики мајстор ордена, примивши лутеранску вјеру, био је преставник хохенцолернске династије и његова држава, по праву насљедства, прешла је у руке његових еродника, бранденбуршких Курфирштина. Тако су се потомци Албрехта Медвједа сјали са потомцима оснивача ордена мачоносаца, који је из Јерусалима пренио поље дјеловања на обалама Висте.

У XVII. вијеку, последице тридесетогодишњег рата, сва Њемачка била је страшно разорена, и бранденбуршки Курфиршт Фридрих Вилхелм, васпитан у Холандији, узео је на себе тежак подвиг, кад је стао колонизирати и уређивати своју разорену државу. Овај знаменити владар примом је одасвуда паганине. То је био Петар Велики пруски. При њему је колонизација иностранца у Прусији из Холандије, Француске и других страна, који су тражили прибојештва од религиозног гоњења, обогатила Прусију новим корисним елементима. Његов насљедник Фридрих III. узео је на себе титулу Краља г. 1701 под именом Фридриха I. Насљедио га је Фридрих Вилхелм I, који се одликовао феноменалном свестраном економском радношћу; он је био деспот и имао је за девизу: „Не расуђивати!“ Имао је чудновату страст да му војници буду велики. Ниједан сељак високог раста није се могао ослободити од војничке службе. Али се он

највише прославио као отац Фридриха II. Великог.

Фридрих II. још је више штитио колонизацију у Прусији, и усавршио војену и административну организацију. Он је био сам свој министар, и није само краљевао него и сам владао. Његови насљедници нијесу имали ни његовог ума ни његовог војеног талента; осим тога, они су морали војевати с највећим војсковођом тога времена, Наполеоном I. — али су у многом обзир остали вјерни својим славним претцима. Као и они, они су подржавали колонизацију и народно образовање, штитили науку и умјетности. Али их није заносила општа њемачка идеја. Напротив, они су били прије свега пруски патриоти, и у револуцији 1848 кад је њемачки сабор предложио пруском Краљу, да узме царску круну, у Берлину су се јако узнемирили и изјавили, да је о томе још прерано мислити.

Прусија, као до свога узвишења на краљевство, тако и послје тога, остала је вазда *војеном државом*. Мора се признати, да само безусловној вјерности том свом историјском позиву, она мора захвалити и своје брзо напредовање и коначну побједу и првенство над Њемачком. У томе је њезина слабост и њезина сила. У што би се претворила Прусија, кад би јој одузели њезину војску и строго дисциплинирану бирократију? Она би се распадала у саставне честице. Фридрих II. г. 1772 и његов пријемник г. 1793! освојили су знатни дио Пољске. Отада је прошло преко сто година али становништво покрајина, отргнутих од Пољске, остало је пољско и вјерно католицизму. Сви напори пруске владе да пољемни Пољаке остали су без успјеха. Бисмарк је ради тога доста учинио, али је умро у сазнању, да је тај задатак немогућ. За што? За то што је Прусија држава а не народ. А држава је по свом својству облик јуридички а не национални. Она обави народности, али их не може претворити једну у другу.

Тим особеностима Прусије много се које-шта објашњава и у најновијој историји њезиној. Тако су Бисмарку не једном пребацивали због његовог рата са Француском. Говоре, што му је требовало тај рат, када се и без њега њемачко јединство морало остварити под влашћу Прусије? Али је Бисмарк само *ратом* и могао достигнути своју сврху, и без тога крајњег средства Прусија никад не би могла стајут на чело цијеле Њемачке.

И садашњи јубилеј Прусије прије свега је јубилеј *војени*. Пруски Краљ, кога су побједе над Француском учиниле Царем, олицетворење је чисте војничке власти. Он не може оступити ни мрве од свог војеног програма. Он мора остати нјеран том програму, ако хоће да Прусија остане и даље на челу Њемачке, јер остале њемачке државе вазда су је сматрале особеном, изван-њемачком државом. Прусија, треба истину рећи, никада није уживала љубав њемачког народа. Ње су се бојали, њу су поштовали, али је нијесу љубили.

То исто и данас може се рећи. Прусија је присајединила неколико њемачких држава (неприлику Хановер и Хесен) и отргла од Данске Шлезвиг-Холштајн, али је тим само увеличила своје земљиште, а не учврстила национално јединство. Њу, као и прије, уважавају и боје се од ње, али се не опажа љубав према њој. Њемачки народ некоко се држи неповјерљив према томе војеном стању, према тој држави, у којој је спољашња дисциплина доведена до високог степена савршенства.

Славећи двјестогодишњицу пруске Краљевине, поданици пруског Краља законитим поносом, сјећају се славних дана али и тежких година невоља, преживјелих у току ових 200 година. За остале јевропске државе Прусија мора служити примјером, до каквих великих резултата могу довести напори удружених људи, који су створили државу на простору неплодном и напуштеном природом.

Прусија Албрехта Медвједа и Прусија Краља-Цара Вилхелма II. — каква велика разлика између онога што је било и што је сада!

† ТУЗЕШЕ ВЕРДИ.

Читав образовани свијет од прошле педјеље са живим саучешћем пратио је последње часове Вердијеве, ма да је Верди бројио осамдесетисму годину живота, и са жељом очекивао је из Милана вијест, да је престало куцати оно срце, да је остала земља она душа, која је два нараштаја деветнајестог вијека потресала и милином хармоније и мелодије испуњала. Којигод је образовани човјек окусио уживања оперне музике, тај је познавао Вердија, тога је усхићавала Вердијева музика у његовом „Тростору“, „Травјати“, „Ајди“ и другима, и тај данас осјећа велики губитак читавога свијета.

Каквим ли је осјећајима Италија, отаџбина Вердијева, очекивала вијести из Милана, можда и још у нади, да ће се снага њепог љубимца повратити! Али је Верди доста живио, доста урадио, доста славе својој отаџбини привриједио, поред Данта, поред Микеланџела поред Рафаела заузимао мјесто у Пантеону италијанских великана, потврђујући тиме да је Италија још колијевка лијепих умјетности, које облагорођују и узвишују човјечанство.

Велики гениј Вердијев развијао се савремено борбама јуначким и мученичким италијанског народа за ослобођење и за уједињење Италије, и умјетнички рад његов у мелодијама, које су извирале из народних болова, чежња и нада, подржавао је и распаљивао је ону циновску борбу, оно патриотско одушевљење, које је цвијет двају нараштаја италијанске омладине заносило како на бојне пољае противу падмоћније непријатељске силе, тако на губилишта и заживотне мучке. И само имо Вердијево служило је раширивању велике народне мисли. Невини усклици „Viva Verdi!“, који су се разлијегали по позориштима раскомадаце и подјармљено Италије, у облику апарама крили су лозингу патриота: „Viva Vittore Emanuele re d'Italia!“

По свему томе можемо судити каквим се осјећајима љубави и поноса, пошто и благодарности сва Италија од Краљевске Куће до сиромашко колибе данас прикупља у Милану над својим великаном, који јој и умирући пружи доказ пензионисане своје синовске љубави, завјештавши два милиона готовине и неосцирпни извор доходака својих дјела својој доми за сиромашне старе

композиторе, он, који је кренуо на пут толике славе, као дјечак из сиромашне али часне куће, славећи Бога органом у блиској сеској цркви за највише сто франака годишњих! Краљ Виктор Емануил телеграфом изјављује, да се од свег срца придружује жалости и дивљењу Италије и свега образованаг свијета неумрлим заслугама Вердијевим: у сенату, у ком је Верди сједио међу најстаријим му члановима, пресједник министарства, стари Сарако, потрешеним гласом саопштио је, да је у Риму жалост свеопћа за великим умјетником, у Краљевској палати као и у најсиромашнијој колиби велика и искрена; и да је влада одлучила, ако се одребе покојникове томо не противе, да се сахрали о државном трошку; сенат сам је одлучио, да похорнику учини исто почаст као Манзонију, изапицањем парочитог преставништва на спровод и подизањем у сенатској дворани мермерног поперја. Манифестације жалости народне по свој Италији су величанствене. А у Милану, великоме радноме средишту, гдје је Верди умро, и гдје ће му спровод бити, те манифестације врхунац досежу.

На другом мјесту доносимо, како је између свих умјетности XIX. вијек само у музици надмашно пређашње вјекове; а те простране и недовашне области Верди је цар био! По томо се може најбоље измјерити губитак, који је Италија претрпјела, и у исто доба дивити се њезиној толикој слави у читавом образованом свијету изнад свију народа!

(Српство напредује!) У свом погледу на XIX вијек „Бранково Коло“ између осталог пише:

Као што је из крви, проливене у француској револуцији, ускрсао човјечанству дух подмлађен и оспажен идејама слободе, братства и једнакости међу људима, тако је из крви, проливене по лијепој Шумадији и крвиној Црној Гори ускрсао Српству исти дух, и ударио темељ данашњим политичким и културним тековинама Српства. Још много, врло много, до душе, требамо да, као народ, одахнемо и да мирном душом испраћамо старе и дочекујемо нове вјекове; још много, врло много имамо да зажалимо на деветнајести вијек, преварени у многим надама, разочарани многим неуспјесима; — али, и ако је много рекао онај, када је назвао деветнајести вијек српским вијеком, много, јер нам још много треба да тек створимо такви вијек, иако је имао доста и право. Јер Српство напредује.

Српство може у деветнајестом вијеку показати на велике успјехе, на огромне тековине: кад узмемо на ум, да у 18 вијеку Српство није имало ништа, осим оно слободине у Црној Гори, а гинуло је и на свом огњишту и на свима скоро разбојништима Јевропе, на кад погледамо данас

наше школе, нашу књижевност, — то су, занета, огромни успјеси, велике тековине. Српство напредује. То је очевидно. Мучи велике мучке али напредује. Та помислимо, да се онде, гдје се данас дижу највиши културни заводи српски, до прије мало низа година, дизао колац, на који су натицани оцви данас још живог покољења: помислимо да се данас српско племе, које су „цивилизатори“ називали, од обијести називали најпогрднијим именима, сраћа се најстаријим династијама у Јевропи; помислимо, да на домак најгнуснијег споменика најсировијег варваризма, на домак Ђеде-куде српски парламенат доноси најлибералније, најмодерније законе!

Толике народне и средње школе по разним крајевима Српства, па Велика школа, стручни и умјетнички заводи, позоришта, учена друштва, књижевност, — све су то тековине прошлога вијека, свега тога било је прије њега тек у срцу и души, ни вјековима робовања неугашеној клици Србиновој. Данас Вук, Његов, Бранко, Даничић, Панчић, Лазаревић и многи други, који бише па и преминуше, да и не спомињемо још живе, старије и млађе, раднике у науци и књижевности, имена су, којих носници ударише темељ српској књижи и просвјети и прославише и прослављају име српско и тамо гдје се прије њих није ни знало за то име. Српско се име и ријеч чује и на свјетском дијелу као и на јуначком мегдану. И то су успјеси не случајни, већ постигнути радом, истрајношћу, прегалаштвом.

Има, дакако, крајева, да се морамо заплакати, кад погледамо на ондашње Српство; али, е риг ај мове, и опет! — Српство напредује! Па кад је сљепаји гуслар, Филип Вилићки, прот човјек из народа, у почетку овога вијека онако пророчански могао прорицати и прорећи напредак Српства у деветнајестом вијеку, у оно вријеме, када је српски народ, без икога и ичега својега до голе душе и живота, а погажен и понижен до скота, могао тек и умно да уздише, ако је и то још смио, — зар да ми, данас, ступамо у двадесети вијек с мање наде, с мање поуздања?

Уз добре наде, уз чврсто поуздање сјећајмо се, још више, да нам треба много „мушког рада, и прегора и савлада“, да „треба хтјети, треба смјети“. Многи су далеко измакли испред нас. Многи још треба да постигнемо и многе да достигнемо. Али преграоцу Бог и помаже.

(Нова ријеч Георга Брандеса.) У ови нове године сакупио се тијесни круг књижевника и умјетника у Капенгагену, да свечано срету нови вијек. У том пријатељском скупу био је и познати критичар Брандес, који је ту изговорио ријеч, која се може сматрати као програм не само за умне трудбенике у Данској, него и у свој Јевропи. По „Петроградским Вједомостима“, Брандес је у општим цртама рекао следеће: „Свакоме је познато, да има људи, који се сасвим осјећају као дома у савременој им епохи. То су људи, чије жеље и маште потпуно задовољава то доба, и којима опет са своје стране то вријеме потпуно задовољно, те их на сваки начин награђује. Има опет друга врста људи (међу писцима и умјетницима), који су били такођер љубимци свога времена, али који су за тим престали одговарати његовим захтјевима, о тим људима говори се, да их је вријеме претекло. Напослије има

трећа врста људи, о којима се вели, да претијежу своје вријеме, не бодући ни довољан ток живота њихова. Они имају жеља, нада, идеала, које не задовољава њихово доба, они развијају мисли, које то доба не остварује. Ми, који смо се овдје сакупили, припадамо тој врсти. И кад бисмо остарали, нема никакве опасност, да ће нас вријеме претећи. Ми знамо и увјерени смо, да оно нас неће ни достићи. Ето зашто и они међу нама, које је нећ сједина украсила, сријетају ново стољеће не бојећи се, да ће они у њему бити туђи. Ми нијесмо нигда ни били људима деветнајестог вијека, и зато ријечи „ново доба“ нас електризирају, и ми кличемо: „Стара тоби, ново доба! Ново је доба наше доба!“ Нову епоху не састављају поједини дан. Не, она се ствара из мисли и осјећаја, који се претварају у жеље и тежње. Она је чедо нашег дјеловања. Нови вијек, без даљих околичавања, није продужење старог вијека. Његови пионери морају покренути се напријед оним стазама, које смо ми већ прошли; ми већ не можемо много учинити за њих, али ће они нападати трагове, које смо ми оставили. Ми смо, као поларни путници, за собом остављали не велика али поуздана брашнаена складишта, у којима ће они, који се одважећи по том истом путу, наћи за себе хране, свјетлости и топлоте. Ми смо приправили и оружали оне, који ће морати водити борбу животну у новој епохи. Али ми не гледамо на себе, као на створења прошлости. Ми још живимо и видимо, како тек родивши се нови вијек већ у колијевци подлегне оној истој звијезди, која је била извор несреће прошлога вијека. Нови вијек је окружен златним мамцима деспотизма, духовни нападници око лебде његове колијевке. Већ је одавна унапријед ријешено и установљено, да васпитање новог вијека има бити безусловна и потпуна у духу старог доба. Али ми морамо истргнути ово ново доба из власти савремених владајућих идеја. Ваља да отпочнемо ново стољеће тако енергично, колико год можемо. Ми не можемо више него га отпочети. Али је добар почетак већ готова половина дјела. Иза нас је остала епоха, у којој је тежња мањина могла видјети плодове својих трудова, када је живот оставао бесплодан за трудбенике, који иду напријед, и за народне масе, јер се зарада дијелила одвећ неправедно и непропорционално труду, уложеном трудбеницима у дјело напретка. У будуће не смије тако бити. Ми знамо сурова времена. За што су била тако сурова? За то што је покољење било слабо. Судбина је сурова кад је човјек слаб. Слаби говоре о суровим временима, о жељезној епохи. Вријеме је меко као восак у рукама силнога: воља савлађује вријеме а духовна снага му даје правац. Политика је и данас што је била и прије — даска за игру, у којој силни споре о власти. Како унутрашња тако и спољашња политика таква је игра, која се разиграва тање што се може... И на чему се ослања та игра? На народу, који без роптања држи на својим леђима игрену даску. Доста му се стрести, да игра и све полети доље. И ево сада, када избијају дванајест, при удар највишњег, да неправда деветнајестог вијека стоји пред својим падом. Неправда губи земљиште испод себе, и ми држемо од нестрпљења пред ослобођењем од робовања. И сада, кад су избили дванајест, њихов последњи удар највишњег рођење новог вијека. Родило се ново стољеће, и ми сљеђујемо његовом позиву!“

Л И С Т А К.

ПЛОДОВИ XIX. ВИЈЕКА.

Што су учинила — пита петроград „Н. Време“ — три и једна трећина покољења од 1 јануара 1801 до поноћи 31 децембра 1900?

Стољеће, које је истекло, било је по примјетљивом вијеком просвјете и демократије. Ако су се у политичком обзиру опажала још колебања, покрет и унапријед и назад, у научном и просвјетном обзиру покрет напријед одно је најпостојанијом брзином.

На политичком пољу, пошто су се била разиле на широку по Јевропи револуционарне идеје, које су нашег изазаа у војевању Наполеоном, тога „Робеспјера на коњу“, и одјек којих се види и у дјеловитним покретима 20-их и 30-их година — наступило је период реакције, такозвана епоха Материнкова и његових ученика. Четрдесетих година почиње социјални и дјелом национални покрет, који је потресао г. 1848 и 49 готову сву Јевропу. Нови период реакције био је нарушен силним националним покретом у Италији, Немачкој и на Балканском полуострву. Тим изазвани ратови и нове политичке комбинације подстицали су милитаризам и нову реакцију, али се страховање није оправдало, и Бисмаркова епоха, која је пријестила општејевропским ратом, завршила се у Јевропи повољно.

Деветнајести вијек нидио је уједињење Немачко и Италије, губитке Шпанске,

Француске, Турске, Аустрије, ишчезнуће Пољске, подизање Белгије, Грчке, Србије, Румунске, Бугарске, Бразилије, Мексика. Русија је продала своје америчке колоније. Шпанска је напустила све прекоморске области. Португалска тако исто. А сједињене Државе америчке и Немачка постале су колонијалним државама, и Француска је успоставила пређашњу своју колонијалну величину.

У свом политичком значају највише је добила Инглеска у току вијека, захвативши скоро четврти дио свијета, па Русија и сједињене Државе америчке, хвала ратовању, умножењу стаповиштва и укидању робства.

Деветнајести вијек измјенио је карту не само Јевропе, него и цијелог свијета. Он је привукао у политички и економни живот Јевропе цео земаљски шар. Источна Индија и Индо-Китај били су коначно освојени. Далеки источ: Китај, Јапонија и Кореа, који су живјели засебним животом, нешто силно а нешто хитрошћу отворили су се Јевропејцима. Сујетни прокол три четири пута више их је приближио и произвео преврат у трговинском бродови. Аустралија прије готово не насељена земља и само колонија преступника, претворила се у федерацију богатих и цијетлих колонијалних области. Канада је учврстила своју аутономију. Најпослије је Африка, скоро у унутрашњости непозната, није само била проучена, него и подијељена између разних јевропских народа; у њој су се подигле такођер врло богате колоније.

Научни напредак истеклог стољећа огроман је. Само је у астрономији и мате-

матици овоме стољећу мало преоставало послје открића XVI—XVIII. стољећа. За то химија, механика, физика добише необично развиће. Појавиле су се нове науке: биологија, геологија, палеонтологија и друге. Старе науке су се раздробиле у многобројне дјелове, и није довољан човјечји живот да се упознаш са свима подробностима у поједином дијелу. Обсерваторије, библиотеке, лабораторије и друге научне установе броје се на хиљаде. И специјална литература развила се. Статистика, историја, политичка економија, археологије, правне науке прилику су биле расвијетљене критиком, добивши строге методе. Социјалологија је постала науком.

И ако је са чистом науком вазада постојала и утилитарна наука, али ова никада није имала каква велика значаја. А њени успјеси овога стољећа преврнули су сав живот на зекаљском шару.

Прогрес технике показао се особито у комуникационим средствима. У почетку вијека пошта је одила 5—6 врта на уру, а сад се путници жале, што их не возе брже него 60 врта на уру. Још је јевтинији превоз постао. Жељезнице једва да нијесу најважнији проналазак XIX. вијека, и оне су обухватиле својом мрежом скоро читав свијет. Допуњавају их пароброди. Јевтиноћа поморског превоза учинила је преврат у свијетској трговини, снабђевајући Јевропу хљебом и сировинама по ниској цијени из најудаљенијих страна, које су једва биле и по имену познате назад сто година. Пароброди су изазвали огромну емиграцију, тако су милиони пролетаријата напустили обезбјеђен положај далеко од отаџбине.

Телеграфи и телефони омугукили су спошај у неколико ура и минута, рашта је прије требало неколико дана, мјесеца и година. Они су уништили растојање и појавили се као нешто неvjеројатно.

То облакпање спошаја с научним успјесима одавало се у развићу индустрије, која у XVIII. вијеку изгледа нешто дјетинско према индустрији концем XIX. вијека. Проналазак алата у Сибиру, Америци, Аустралији и јужној Африци понирио је све цијене. Грађење жељезница и пароброда дало је велики значај металургији, која је опет изазвала огромно развиће произвађања каменог угља. Појавило се и произвађање каменог угља, које даје и топлоту и јевтино осветљење. Газ па електрик извршили су цео преврат у осветљењу. Машине парне, водене, електричне допуниле су ??? ратну, те се количина рука и коња удвостручила.

Све и то утиче на културу човјека у другим обзирима. Што је била раскош немногих богаташа, постало је предметом опште употребе; чај, кафа, шећер, кожна обућа, зрцала и т. д. Градови су се украсили не зградама, него цијелим кварталма, водовима и т. д.

Медицина је учинила огромне успјехе не само напретком науке и умножавањем здравствених завода, него и проналазком ерестава, која умањавају страдање човјечанства.

Прогрес индустрије имао је и неповољних посљедица. Фабрике и заводи отргле су масе народа од здравог сеошког живота и привукли их у градове. Огуда неједнакост у диоби богатства. Богати су

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

(По чему се познају млијечне краве?) Млијек се ствара у млијечним жлездама, које испуњавају све виме. Свака сиса има своју жлезду. Жлезде и сиса спојене су цјевчицом куда млијек иде напоље. Свака крвава има толико млијечних жлезда колико и сиса. Млијечна жлезда састоји се из много мјехурића, те изгледају као гроздови. Унутрашње стијене свјих мјехурића састављене су од коцкастих ћелија. Ове ћелије се претварају у текућину од које постаје млијек. Према томе је пало мишљење о постајању млијека, по ком се држало прије да млијек постаје на исти начин као и мочкра. Као што тврди Војт млијек и није ништа друго него жлезда која се претворила у текућину, из које онда постаје млијек. Према томе ће бити тијем више млијека тим је развијеније, чим више има градива из којег је млијечна жлезда састављена. У првом реду долази у обзир мнозина жлезда на обиље млијека, а храна тек у другом реду. Величина вимена код крвава долази у толико у обзир, у колико можемо разазнати и дознати како и колико је развијено у њему ткање жлезда, јер виме може бити велико и од саме дебљине. Тако виме зове се „дебело виме“, и позна се по том што је тврдо када се опипа руком. Млијечно виме је напротив меко и пуно бора. Ако је виме велико ради тога што има много жлездаоног ткања онда виме ваља, онда ће давати доста млијека. Млијечне жлезде или добро виме нијесу никад једнако развијене код свјих крвава исте пасмине. Поред величине вимена треба гледати како су развијене и млијечне крвне жиле. То су оне крвне жиле које иду с обје стране трбуха и одвајају даље крв која је служила млијечној жлезди као храна. Према томе ће бити тијем више млијека чим се буде више крви доводило тијем жлездама. На задњем крају грудне кости, с обје стране њезине, улазе млијечне крвне жиле кроз један отвор у трбушној кожи у трбушну шупљину. Ти отвори познати су ратару као доње млијечне дупље. Те дупље биће тијем веће чим су развијеније и дебље крвне жиле. Према томе може се по величини тијех доњих млијечних дупља судити о множини млијека. У Швајцарској изаду и по једној горњој дупљи код краве да ли даје много или мало млијека. Горња млијечна дупља лако се позна особито код мршавих крвава. Она се налази између наставка дванаестог грудног зглоба и првог бочног зглоба. Удаљење тијех наставка једног од другог стоји у вези с развијеношћу грудног коша, управо с величином плућа. Чим више плућа удишу кисеоника тиме је живље претварање хране у млијечним жлездама. Чим су ребра размакнутија и чим су савијенија, испупченија тиме је већа и грудна шупљина, те према тому и плућа: дакле треба и на то пазити код сваке краве музаре. Најбоље се човек увјери колико су ребра раздалека једно од другог ако се метну прсти између два претпошљедња и два пошљедња ребра. Код добрих музара могу се ту метнути по четири прста. Дале долази у обзир (финоћа) каквоћа коже и сјај длаке. Кожа се састоји из три слоја: вањске коже у којој нема ни крви ни жилица, за тијем долази слој у ком има крвних судова, жилица, лојних и знојних жлезда те коријена длаке; из трећег слоја с поткожним везивним ткањем где

постали још богатији, а сиромаси још сиромашнији. Скупљање богатства у мало рука потпомогли су државни и јавни зајмови, банке и системе кредита. Лична иницијатива била је замјенена колективном, и акционарна друштва добила су велики значај с ограниченом одговорношћу. Њиховом помоћи стотине милиона могу се лако сакупити.

С развиконом кредита увеличао се значај Јевреја. Њихова еманципација једна од најкарактеристичнијих црта XIX вијека. Јевреји су стекли такав значај у политици и штампи, који не одговара ни из далека њиховом броју. Као протутежа појавио се антисемитизам, али је његов утицај још слаб.

Много је важнији утицај посљедице неједнаке дјелбе богатства — социјализма. И ако је та појава давнашња, али тек од половине XIX вијека добила је крупан апажа. На мјеста се социјализам изродио у анархизам, на мјеста га држава прогони, али по већој чести држава социјалисти су успјели да се организују у јакне политичке партије, које по броју бирача (као у Немачкој) и по утицају (као у Француској) надмашују остале партије.

Ако се човјечанство не може проћи без рата, и ако је индустријска техника много послужила ратовању, то је много учинило и за блажење ратних ужаса. Затим ишчезло је робовање, веома се смањила примјена тјелесне казне, тајнице су се више побољшале. Само судбени поступак, и ако је постао свуда јавним, сачувао је своје старо устројство и не даје народу јевтиније суда.

се купи маст и лој. Чим је слабије развијено то везивно ткање тијем се може мање наслајати маст под кожу. Ако је дакле то ткање код крвава слабо развијено то значи да та крвава не нагињем дебљају, а ово стоји у опреси с млијеком, јер чим се слабије крвава дебља тиме ће се више она храна претврати у млијек мјесто у лој. Сјај длаке долази отуда што се омашћује кожом лојем који се прави у средњем слоју коже у лојним жлездама, које су по свом саставу и положају сасвијем налик једне на друге. Ако су дакле добро развијене лојне жлезде, што се позна по сјају длаке, онда су исто тако добро развијене и млијечне жлезде које нијесу ништа друго него повећана лојна жлезда под кожом.

Овијем што смо напријед казали не мислимо тврдити да се сви ови знаци налазе увијек код добре краве музаре. Међу тијем увијек имају добре музаре танку кожу и сјајну и глатку длаку. Свакако је најпоузданије пробати краву мусти, ако ћемо да дознамо да ли је добра музара. Сваки паметав господар и привредник пробаће своје краве која највише даје млијека, па онда остављати те ове тијех добрих музара за расплод, а то је поузданији начин како ћемо доћи до добрих крвава музара, него укрштавањем са другејем пасминама.

„Привредник“.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

Цетиње, 19 јануара

(Светосавска прослава у цет. мушк. основ. школи) извршена је врло свечано. Школ. здање украшено је било споља барјацима црногорским и народним трбојницама као и лавор-вијеницама. Дворана, у којој је прослава извршена, била је украшена иконом св. Саве, и разним народним сликама. Послије св. литургије са литијом се дошло у школу на прославу, која је текла по одабраном и добро изведеном програму, на задовољство многобројне публике.

Извјештаји из унутрашњости такођер нам описују школске прославе дана великог Српског Просвјетитеља и Светитеља, што је заслуга наших вриједних учитеља.

† Поп Јако Вулећић. Јучер 18. Јануара у овдашњој болници, посље кратког боловања, у вјечност се преселио парох Голубовачки и чувени јунак Зетски поп Јако Вулећић. Покојник се одликовао изванредним јунашвом на граници, етме је стекао у Црној Гори заслужено име главог јунака.

На глас његове смрти грађанство Цетињско указало му је своју пошту како је покојник и заслужио.

Чим је поп Јако издануо Његово Високопреосвештенство г. Митрополит Митрофан послао је своје свештенство да се покојник, чину сходно, у ново свештеничко одјејаније обуче, и свечано поспрати до овдашње парохијалне цркве, у којој је покојник и преноћно.

Пратња од болнице до цркве била је свечана. Мртвачки сандук носили су свештеници, а за сандуком је ишло грађанство Цетињско, за које су вријеме тужно звонила црквена звона, те је са овјем указата достојна пошта ове узору јунаку

Прогрес у умјетностима овог стољећа није знатан. Умјетности су се особито популаризовале. Било је великих пјесника и генија у архитектури, скулптури, живопису, али је само у музици XIX вијек прешао пређашње. Музика се може сматрати по пренумеру ометношћу XIX вијека.

Пита се: једи свим тим човјечанство постало срећније него што је било? Оптимисти одговарају: јест. Они узимљу спољашње и средње потребе сваког човјека, и савијанају његова политичка и грађанска права са његовим положајем прије сто година, те долазе до тог закључка. Песимисти па то одговарају, да је распрострање образовања и комфорта увеличало прогресивно захтјеви и апетите, који су још ни из далека не могу задовољити. Облакшање покретања, увеличање броја листова и књига увеличило је и немир ума и број самоубиства. Фабрике су убиле природу, а градови и фабрички измети отровали су воду и ваздух. Појавиле су се стотине нових болести, и ако се средње продужене живота без сумње увеличало, али су порасли досада и неоправдана средњег човјека.

Може бити да ће ова хамлетовска питања ријешити XX вијек, који се открива у довољно мрачном нагледу: *) али се можемо тјешити мисљу, да сваки порођај прате неизбјежни болови.

*) Ово се може рећи за оне народе и државе, који су постигли врхунац на рачун других, на које долази ред у XX вијеку. У. Г. Ц.

и свештенику, који је оставио свијетли примјер ревностног свештеничког служења, вјерности према пријестолу, и љубави према својој драгој домовини, коју је крето и мачем до смрти бранпо.

Данас у 8 сати у јутро кренуо се мртвачки лијес покојнога Вулећића пут завичаја Зете, и свечано је праћен до Црне Грде.

У пратњи је било овдашње свештенство, школе са својим наставницима и грађанство Цетињско у великом броју. Прирастанку са покојником говорио је опроститој слово пред црквом г. учитељ Ђуро Шпадијер, а на путу код Црне Грде г. проф. Мирко Мијушковић те је истакао покојникове врлине и јуначка прегалаштва, која је за све вријеме свога живота као узорити јунак показивао.

Бог му покој дао!

Лака му црна земља!

Ф. Радичевић.

Брчела, 7 јануара. Почетком ове године, поћу између првог и другог јануара, племе Брчеоско претрпјело је тешки губитак — смрћу Богдана Мићовића Илићковића, народног лекара, сина заслужног Мића Бедова. Доста јак човјек у 65-ој години свога живота, — ма да бијаше обolio потоних својих година, — ипак се не узмицаше нигда употребити своје лекарско знање на корист народну — запостављајући своју материјалну корист. Путем свог оца радио је све до своје смрти неуморно; на сваку потребу и позив државни вазда је готов био; учествовао је у ратовима црногорско-турским и вршио дужност лекарску, те тада је и стекао благонаклоност Владичеву, одликовања, а доцније и официрски грб.

Познат Црногорцима, омиљен свуда и свакоме, стекао је име и оставио лијепо спомен. Најбољи су докази томе: многобројна телеграфска и писмена учешћа браћи његовој и силовима у жалости и онолики свијет, који се бијаше слегао, да у знак признања са сузама даде издати својих осјећања за пок. Богданом. При потреби опростио се са пок. г. А. Јовановић дијављивим говором. Очјело над покојником извршили су два свештеника у саборној цркви горњобрчеоској св. Томе. Послије погреб свршивши народни обичај — развиша се је народ отимљући се сваком и нехотично са уста: „С Богом драги Богдане и лака ти црна земља!“

(† Илија Јовановић), учитељ у миру умро је овдје на Цетињу 9 ов. мј., а 10 су његови посмртни остаци предати матери земљи. Покојник Јовановић је родом из Загара у Катунској пахити. Оставши рано без родитеља био је остављен самом себи, те је још као нејак дијете оставио свој завичај — неимајући се ту око ког свити — и прешао у Србију гдје се намерио на добре људе, под чијом је заштитом свршио основ. школу и богословију. Дошаши у свој завичај добио је учитељску службу у којој је — по разним мјестима служио пуних 27 година, свакад се одликујући прилежносту и добротом, те је међу знацима уживао највеће уважање, а његовом тихом нарави и особитом скромношћу био је тип за углед — Назад неколико година почео је поболјевати, те је зато стављен у стање покоја и посљедње је године провео овдје у престоници уживајући своју мирину.

Грађанство вароши Цетиња одало је посљедњу пошту пок. Јовановићу онако како је он заслужио као дугогодишњи васпитатељ црногорске омладине. Спровели су га и опојали три свештеника са оvd. протојерејем г. Матановићем; за сандуком је ишло грађанство цетињско из свих редова и у великом броју; пратњу су зачинеља школска дјеча из оvd. основ. школа са свијем својим наставницима. Ђеш су из куће изијели, у цркву унијели и изнијели, и положили у гроб овдашњи учитељ. Над гробом се са покојником опростио дијављивом бесједом г. Илија Вољенић, учитељ бајички. Бог да опрости и помилује доброг покојника и утјеши његову ожалостену породицу!

С.

(Познати варалица) Петар Липовац, ухваћен на граници, доведен је на Цетиње и стављен у затвор.

(Из Главног Одбора за подизање дома умоболних)

Овдашњи пријатељи: узор карактера, крето и мачем борца за чисти крст и слободу златну, одаога служитеља Божијег олтара, нашега Узвишенога Господара и миле Отаџбине, чувенога јунака — упокојенога поца Јака Вулећића желећи одаћи достојно признање његовијем бесмртнијем дјелу — мјесто надгробног вјенца — за покој његове племените душе приложили су на подизање Дома умоболних 20 флорина.

На чему свијема покојниковим пријатељима најсрдније — дуго — благодаримо: једно на овако патриотског заваљног усмјени према заслужним људима, а друго на заслужној пажњи према овакој хуманитарној установи.

Наставак приложника из Овринића:

Форм.	И.
Г. г. подоф. Јован Мићунов	10
Бошко Илић	5
оф. Мијајло Јанков	2
бар. Крето Туњић	2
кмет Бојица Кујов	2
Мијајло Дилић	5
Саво Ђуков	5
Јошо Пеков	2
Геша Пеков	1
Милош Томашев	1
Јован Шутов	2
Бошко Радов	4
Мурат Боров	1
Никола Милованов	5
Машан Перишић	1
Јанко Савић	5
Благота Радојев	2
Ђоко Савов	2
Благота Пеков	1
Крето Дилић	2
Марко Муставић	2
Никола Петров	1
Јаков Савов	2
Периша Милованов	5
Ђурица Пејов	1
Рало Пејов	1
Митур Шутов	1
Петар Јанков	1
Шутило Јованов	1
Живко Илић	1
Живко Шћепапов	1
Петар Спасојев	1
Марко Мијов	1
Видак Јанков	1
Перо Ђуканов	1
Иван Тодоров	2
Мило Шутов	1
Бошко Мишковић	1
Ђуро Болов	1
Непад Милованов	3
Васо Пејов	1
Стево Туњић	1
Буљан Ђујић	2
Пале Лукић	4
Илија Мусић	1
Русто Кујов	1
Ђоко Милованов	2
Илија Иванов	2
Новак Јоков	2
Спасоје Благојић	1
Гигеје Спасојев	1
Пења Ђуканов	1
Томаш Тодоров	1
Никола Тодоров	1
Милован Јоков	3
Пашо Грујичић	1
Кишо Срданов	1
Ђуро Кујов	1
оф. Митар Перков	2
Никола Симов	2
Новица Вуков	2
Филип Митров	2
Периша Гаврилов	2
Јовица Перов	2
Спасоје Николић	2
Шуман Перков	2
Шујо Јованов	2
Милован Бојичић	2
Вуко Перов	2
Радован Маркишић	2
Милован Муров	2
Марко Срданов	2
Петар Гледов	1
Мојо Зеков	1
Мијајло Мијатов	2
Бојица Мијајлов	2
Милика Вуков	2
Живко Милов	2
Васо Павлов	2
Живко Савов	2
Милован Перов	2
Милован Васиљев	1
Лука Митров	2
Савела Илић	1
Филип Милутинов	1
Радоња Иванов	1
Радоња Перишић	1
Андрија Савелић	2
Пеко Беширов	2
Милутић Ђуров	1
Петар Милованов	1
Мило Мујов	2
Мијајло Илић бар.	3
Ристо Грујичић	3
Шћепа Грујичић	2
поп Перко	2
Ђоко Мујов	2
Андрија Мујов	1
Радован Милошев	2
Никола Срданов	1
Јово Микоњић	1
Драгоје Иванов	2
Саво Иванов	2
Машо Драгов	2
Петар Иванов	2
Бусејан Гајов	4
Шпиро Муратов	2
Лука Шћепапов	2
Радован Илић	2
Пиво Илић	2
Видо Шћепапов	2
Милош Ђуканов	2
Живко Ђуканов	2
Видо Јованов	2
Машан Јованов	1
Ђоко Ђетков	1
Шајо Драгојев	1
Живко Гаврилов	1
Радован Шуманов	1
Мило Драгојев	1

Милош Вукчић	1
Перо Третић	1
Милан Николић	1
Ђуро Јованов	1
Раде Николић	1
Ђеко Томашев	1
Савела Мијов	2
Марко Висов	2
Периша Драгојев	1
Радован Тодоров	1
Басјо Јоканов	1
Милош Мишов	2
Богдан Милошев	1
Миђун Николић	1
Милоша Вековић	1
Миђало Перишић	1
Радован Вуксанов	1
Андрија Милошев	1
Саво Микитов	1
Лазар Драгојев	1
Радоје Кијов	1
Јанко Мујов	1
Горан Ђуров	2
Периша Марков	1
Илија Ђиров	2

Свега: фиор. 277

Од прије: ф 21778-78; * ока ж. 16036; брава 75;
Укупно: н 22055-78; н л. 16036; н 75;
пчета 1.

*) Овдје су урачунати и 127-15 фиор. — в. „Гл.
Црногора“ број 50. од 1900.

(Наставиће се.)

(„Српска Матица“) Код повјереника г. проф. Мирка Миђунковића уписали су се као *прешилатници* за „Бетопис“ и књиге Матичине, као и за „Књиге за народ“ ова гг: капетан Иво Ђуровић, Илија Вулетић, секрет. министар. иностр. дјела, Петар Поповић благај. мин. фин.; г-ђица Анђа Милуновићева учитељица жен. основ. школе; Марко Газивода ађутант мин. војног; Лука Јововић учитељ Мркојевићки (Бар) Андрија Јовићевић учитељ (Ријека) Саво Вулетић учит. цетињ.; Саво Радуловић секр. упр. вар. Милан Контитић секрет. В. Суда; Друштво „Цетињска Читалица и Горски Вијенац“; Јанко Пајевић секрет. упр. вар. Цетиња и Видо Мартиновић благај. минист. правде.

(Српска Књижевна Задруга) За чланове преко повјереника г. проф. Мирка Миђунковића:

Оснивачи: Његово Високопреосвештенство Г. Митрополит Митрофан Бан; г. Андрија Радовић маршал Двора и г-ђица Анђа Милуновићева учитељица цетињ. основних школа.

Улагачи: проф. Ј. Калуђеровић; Митар Вукчевић писар мин. правде; Андрија Јовићевић упр. учитељ на Ријеци; Лука Јововић учит. (Бар) Радоје Поповић учит. цетињ. Милан Контитић секрет. В. Суда и Петар Церовић гим. IV. раз.

Задругин повјереник чини пажљивим све оне, који би се жељели уписати за чланове, да пошаљу новац и пријаву до краја ов. мјесеца: последије овога рока неће се моћи сматрати члановима Задругиним по статуту.

Телеграми Бечког „Кор. Бира“.

СЕБАСТОПОЛ, 12 јануара. — Цар с фамиљом прошао је пут Петрограда.

МИЛАН, 12 јан. — Вердију дато је последње помазање. Стање врло озбиљно. Све наде су изгубљене.

ПАРИЗ, 12 јан. — Камара је свршила опћу расправу законског предлога о црквеним удружењима, прешавши са 441 против 98 гласова на расправу појединих чланака.

СОФИЈА, 13 јан. — Нови кабинет састављен је овако: Петров пресједник и унутрашњих посала, и привремено спољних, Данчов правде и привремено трговине и привреде, Пејев просвјете, Паприков рата и привремено грађевине, Бончев привремено финансија.

БЕРЛИН, 14 јан. — У рајхстагу Биллов признао је тешке прилике земљорадње, и изјавио да је влада, надахнута жељом да побољша положај, одлучила, *штитити производ земљорадње подизањем цорине*

МИЛАН, 14 јан. — Верди је *јутрос умро*.

РИМ 15 јан. — Влада је одлучила да се Верди сахрани о државном трошку, и да је министар наставе заступа. Краља ће заступати Краљевски Принц. Сви градови Италије су у жалости, сва позоришта и школе затворене.

БИОГРАД, 16 јан. — Скупштина је примила предлог судске реформе, по ком судци неће се моћи абацирати ни премијештати.

ПЕТРОГРАД, 16 јан. — *Маршал Гурко умро*.

ПЕТРОГРАД, 17 јан. — Њемачки посланик Родолфин предао је цару опозивна писма, који му је дао бриланте к реду Александра Невског.

МИЛАН, 18 јан. — На спроводу Вердијевом учествовало неizmјерно мноштво народа, власти и нотабилитета.

БЕЧ, 19 јан. — Рајхсрат је отворен.

† Краљица Викторија.

ЛОНДОН, 11 јануара. — Краљ са Принцима стигао је у Лондон, поздрављен мноштвом народа с пуно поштовања мукло, и упутио се у палату св. Јакова, гдје је изговорио кратку бесједу члановима тајног Савјета, саопштивши да ће узети име Едуарда VII; па је положио заклетву законима и уставу. За тим су чланови тајног савјета положили заклетву вјерности Краљу, љубећи му руку. Краљ се повратио у Марлбурхауз живо акламиран.

ОСБОРН, 11 јануара. — Сјутра ће бити у дворској капели заупокојна служба за чланове краљевске фамилије. Мртво тијело Краљичице још у двору почива, мирног лица.

ЛОНДОН, 11 јануара. — Парламенат се данас састао и положио заклетву вјерности Краљу.

ЛОНДОН, 12 јануара. — Едвард VII проглашен је јутрос Краљем свечаним традиционалним начином. Пред палатом св. Јакова и краљевским Двором било су најодушевљеније овације. Краљ није присуствовао него с Принцима повратио се у Озборн. Смртни остаци Краљичини биће пренесени из Озборна у Виндзор.

ЛОНДОН, 13 јануара. — У доњој кући Балфур је прочитао прокламацију Краљеву, па је држао топло некролог Краљичици Викторији, и честитајући Краљу поднио је адресу, која изражава одано увјерење, да ће Краљ своје силе улагати за добробање и слободу својих поданика. Адреса је примљена једногласно. Такођер је и горња кућа примила адресу.

ЛОНДОН, 15 јануара. — Краљ је управо војсци посланицу, изражавајући јој признање на изврсној служби, и обећава да ће штитити интересе војске.

— Листови доносе наименовање Цара Вилхелма за фелдмаршала итглеске војске.

ЛОНДОН, 18 јануара. — Листови истичу борављење Цара Вилхелма, тумачећи то приближењем двају великих народа. Не тиче се формалног савеза него моралног споразума у корист успјеха интереса с обје стране. Будућност двију држава зависи само од њиховог пријатељства.

ПЕТРОГРАД, 18 јануара. — Царевин је отпутовао у Инглеску, да присуствује спроводу.

Англо-бурски рат.

КАПЕТОВН, 14 јан. — Бури су лагумали железницу код Фуртенстреама, плијенили војнички воз, 20 полицаиста су се предали без отпора.

КУМЕРСЕЈ, 14 јан. — „Рајтер“ доноси, да су Бури јутрос плијенили воз ратне провијанде за сјеверну војску.

ПРЕТОРИЈА, 15 јан. — Бурска комисија мирна управља је питање главном заповједнику Боти, је ли вољан примити изасланике, да се поведу преговори о питању мира.

ПРЕТОРИЈА, 17 јан. — У прокламацији прочитаној јавно односно дојаска на престо Краља Едуарда наглази се и наслов суверена Транзвала.

Послије читања Киченер је ускликнуо: *Живио Краљ*.

ЛОНДОН, 18 јан. — Киченер телеграфира из Преторије, да се генерал Смитсоријен повратио из Каролине, пошто је рапћерао Буре. Осим губитака већ објављених (?) Инглези су изгубили 4 мртва и 17 рањених. Генерал Кнокс имао је битку са Деветом 40 миља сјеверно од Табанху. Девет је опет покушао да упане у Капланд. Подробности о овој битци пијесу још стигле (?) Бурско одјељење окупирало је јутрос Бопсдарт и учинило штете рудоконима у Модерфонтену. Заробљени су два Бура.

БЛОМФОНТЕН, 19 јан. — Веселс, који је пратио комисију мира, био је стријељан у Клипфонтену 28/1 по наредби Довета.

ЛОНДОН, 19 јан. — Киченер из Преторије јавља да је Кнокс имао битку са Деветом на југу Ветсоне. Бури су изгубили 5 мртвих и много рањених; а Инглези изгубили су једнога официра, једнога момка мртва, једнога пуковника, и два момка рањена. Бури су општетили жељезницу к Бломфонтену. Френч очистио кавалеријом и коњичком фантеријом предјел на истоку Преторије и Јоханесбурга, и ерио се са 2000 Бура, који су се повукли. Губитци са обје стране незнатни.

Догађаји у Китају.

ПЕКИН, 11 јануара. — Сакупило се 25.000 регуларне китајске војске код Шантингфана, дан хода од француског војеног стана. Француски посланик Пилшон управо Чиагу и Ли-Хунг-Чангу енергично писмо, којим захтјева да се та војска разиђе.

ХОНГ-КОНГ, 15 јан. — „Рајтер“ доноси да су три Јевропејца из Катона на путу напанути од пирата, и да су два тешко рањена.

ШАНГХАЈ, 16 јан. — По китајским листовима Русија пристаје да поврати Манџурију Китају по захтјевајући накпаду.

ОБЈАВА.

Перипа Стевов Пејовић, с Ораха, прије 6 година отишао је у Бугарску. Од назад три године пема од њега гласа, с тога се умољавају они, који би што о помечутоме знали, да извијесте

Број 97.

Цетиње, 8/1 1901.

књ. мин. иностр. дјела.

(1-3)

ОБЈАВА

Из слободне руке продајем моју кућу за измир мојих дугова; ко би је жељно купити нека се обрати потписатоме.

Нешо Ивановић.

Број 4
22 (2-2)

ЈАВНА ЗАХВАЛА.

Приликом Светосавске прославе, господин Шпиро Ђуришић из Кртола, Бокоторског приморја, са још неколико примораца посетио је нашу школу. Поменили господин даровао је учитељу и ученицима 30 фиорина.

Зато нек је овим путем, изречена благодарност од стране учитеља и ученика господину Ђуришићу на обилатом дару.

Његуши, 14. Јануара 1901.

Божо Средановић, учитељ,

Број 6
54 (1-1)

Са тешким болом на срцу јављамо својим сродницима, знацима и пријатељима да се је наш најгди незаборављени, брат односно отац

БОГДАН М. ИЛИЧКОВИЋ

у 65-ој години свога живота последије кратког боловања 2 јануара преселио у вјечност. Колику је љубав и повјерење покојник уживао у вишим и нижим круговима љубљен свуд и од свакога — најбоље се је могло виђети при погребу његову. Не можемо пропустити а да овом приликом не изјавимо особиту благодарност министру војном госп. војводи Илији Пламенцу, госп. сардару Раду Пламенцу, госп. сардару Саву Пламенцу, шефу сапитета госп. доктору Перазићу, госп. бригадиру војводи Машу Ђуровићу, који је наредио да буде једна получета парадно с оружјем при спроводу покојникову, госп. поручнику Луки Гојнићу на телеграфска и писмена саучешћа у нашој великој жалости. Такођер благодаримо пресједнику Окр. Суда госп. Лабуду Гојнићу који је на глас о смрти Богдановој похитао с Цетиња да присуствује погребу покојниковом Захваљујемо гг. свештеницима: попу Јоку Јовачевићу, Јовану Гвозденовићу и Јоку Лековићу који опјелило над покојником извршише. Велика хвала браћи Брчеланима, Подгоранима, са командиром г. попом Марком Вукановићем; Глуходољанима, Грађанима, Сотоићима, Годинанима, Випранима са госп. кап. Миланом Поповићем, Љуботићанима и Паштровићима који у оноликом броју дођоше, да погребу присуствују. Захваљујемо госп. учитељу Андрији Јовановићу са ученицима основне школе који се са покојником дирљивим говором опростио.

Цетиње, 16 јануара 1901.

Ожалошћени:

браћа: Нико, Тома и Лабуд; братучеди: Иво и Церо; синови: Лука, Душан и Јован.

Број 7
228 (1-1)

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

ЈОКО ТОМОВ ЈОВОВИЋ.

На нову годину остеојавши божанствену службу пошао позивати пријатеље на ручак, — те у кући Илије Савића, на пречац од удара капље — умрије у 56 година.

Ненадни глас о његовој пријекој смрти сваког зачуди. Покојњег Јока свако је признавао за једног између најбољих јунака у племену. При заузећу Бара. Господар је био узео код себе 10 Глуходољана, који су вршили и перјаничке дужности, међу којима је и он био. Као вјешту јунаку наређивано му, те је при опсади града Бара динамидама рушно бедме градске и воду Бунар, као такви при подјели медаља први је био у комисији. Бе су год два војника од чете морали куда ићи у ратно или мирно доба. Док Јоко вазда је бипан био.

Био је јунак без икаквог хвалисања, а при том: рјечит, разговоран, гледан, пјеран друг, карактеран и пуи чојства, а гостопримство његово било је на гласу.

Ето због чега племе јако ожалошћено слеже се у великом броју код куће покојникове, те учествоваше спроводу. Жале га тијем више што није оставио мушког наслједства.

У тестаменту, којег је назад двије године начинио, кад се је у Дубровнику лијечио, оставио је фиор. 200 за мост на Биетрици; фиор. 100 школи Глуходољској.

Поред наше велике жалости спада нам у дужности захвалити: Браћи Глуходољанима, Лимљанима, Бољевићима, Годинанима, Сотоићима, Вукочичанима, Брчеланима, Подгоранима, који у великом броју на ожаловање стигоше; учитељу Чауловићу са школском дјецом; Нику Грговићу на писмено саучешћу; официјеру Иву Остојићу те је над отвореним гробом дирљиви говор држао.

Глуши До, 2 Јануара 1901. год.

Ожалошћени:

Перо брат, Јована супруга, Стака, Јошица Јана, Милаца, Љубица кћери са осталим браћом и пријатељима.

Број 8
264 (1-1)